

ANVISNING FÖR BEGÄRAN OM OMRÖVNING OCH BESVÄR

Närpes församling

Kyrkorådet

Sammanträde: 15.9.2026 Paragrafer i protokollet 43-55

1 FÖRBUD MOT ATT SÖKA ÄNDRING

Förbud mot att söka ändring vid beredning och verkställighet

Över följande beslut är det enligt 12 kap. 4 § i kyrkolagen (652/2023) inte möjligt att anföra kyrkobesvär och enligt 2 kap. 6 § 2 mom. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) inte möjligt att anföra förvaltningsbesvär, eftersom besluten endast gäller beredning eller verkställighet. Enligt 146 § 2 mom. 1 punkten i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, upphandlingslagen) får besvär enligt upphandlingslagen inte anföras över ett beslut eller något annat avgörande som enbart gäller beredning av upphandlingsförfarandet.

Paragrafer i protokollet: 43-48 , 51-55

Besvärsförbud på grund av rätten att begära omprövning

I följande beslut får ändring inte sökas genom besvär eftersom det enligt 12 kap. 1 § 1 mom. i kyrkolagen är möjligt att skriftligt begära omprövning av beslutet:

Paragrafer i protokollet: 49-50

OBS! I § 50 ingår avgifter för gravplatser. Gravplatsernas avgifter ska fastställas av kyrkofullmäktige och eventuell överklagan av gravplatsernas avgift ska riktas mot kyrkofullmäktiges kommande beslut. Övriga avgifter i ärendet är underställda kyrkorådet.

Särskilda bestämmelser om förbud mot att söka ändring

1. Enligt 73 § i lagen om tjänsteinnehavare i evangelisk-lutherska kyrkan får en tjänsteinnehavare inte genom besvär söka ändring i ett myndighetsbeslut i ett ärende som avses i 2 § i lagen om den evangelisk-lutherska kyrkans tjänstekollektivavtal (968/1974) eller föra ärendet till avgörande genom begäran om omprövning eller som förvaltningstvistemål, om tjänsteinnehavaren eller en tjänsteinnehavarförening har rätt att inleda ärendet vid arbetsdomstolen. Det som föreskrivs i detta moment tillämpas endast på en tjänsteinnehavare

Myndighet som omprövningsbegäran riktas till och kontaktinformation:

Kyrkorådet i Närpes församling

Besöksadress: **Kambvägen 2 C**

Postadress: **Kambvägen 2 C 64200 Närpes**

E-post: narpes.pastorskansli@evl.fi

Paragrafer i protokollet:

Begäran om omprövning ska framställas **inom 14 dagar** efter det att parten har fått del av beslutet. Tidsfristen för begäran om omprövning räknas från dagen för delfåendet denna dag undantaget. Om inte annat visas anses en part ha fått del av beslutet sju dagar efter att brevet postades, vid den tid mottagningsbeviset visar eller vid den tid som antecknats på ett separat intyg över delfående. Vid elektronisk delgivning anses parten ha fått del av beslutet den tredje dagen efter att meddelandet skickades, om inte något annat visas. En församlingsmedlem anses ha fått del av ett beslut den sjunde dagen efter det att protokollet offentliggjordes i det allmänna datanätet. Om den sista dagen för tiden för omprövningsbegäran är en helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul- eller midsommarafton eller en helgfri lördag, kan begäran om omprövning eller besvär inlämnas ännu närmast påföljande vardag.

Omprövningsbegäran kan på eget ansvar skickas per post, genom bud eller elektroniskt. Begäran om omprövning ska vara framme senast den sista dagen för begäran om omprövning inom kansliets öppettid. Ett elektroniskt meddelande anses ha kommit in till en myndighet när det finns tillgängligt för myndigheten i en mottagaranordning eller ett datasystem på ett sådant sätt att meddelandet kan behandlas.

Innehållet i omprövningsbegäran

Av begäran om omprövning ska framgå:

- namnet på den som yrkar på rättelse och den kontaktinformation som behövs för behandlingen av ärendet
- vilket beslut begäran om omprövning gäller
- hurdan rättelse som yrkas
- på vilka grunder rättelse yrkas.

1 Kyrkorådet 15.9.2026 §49

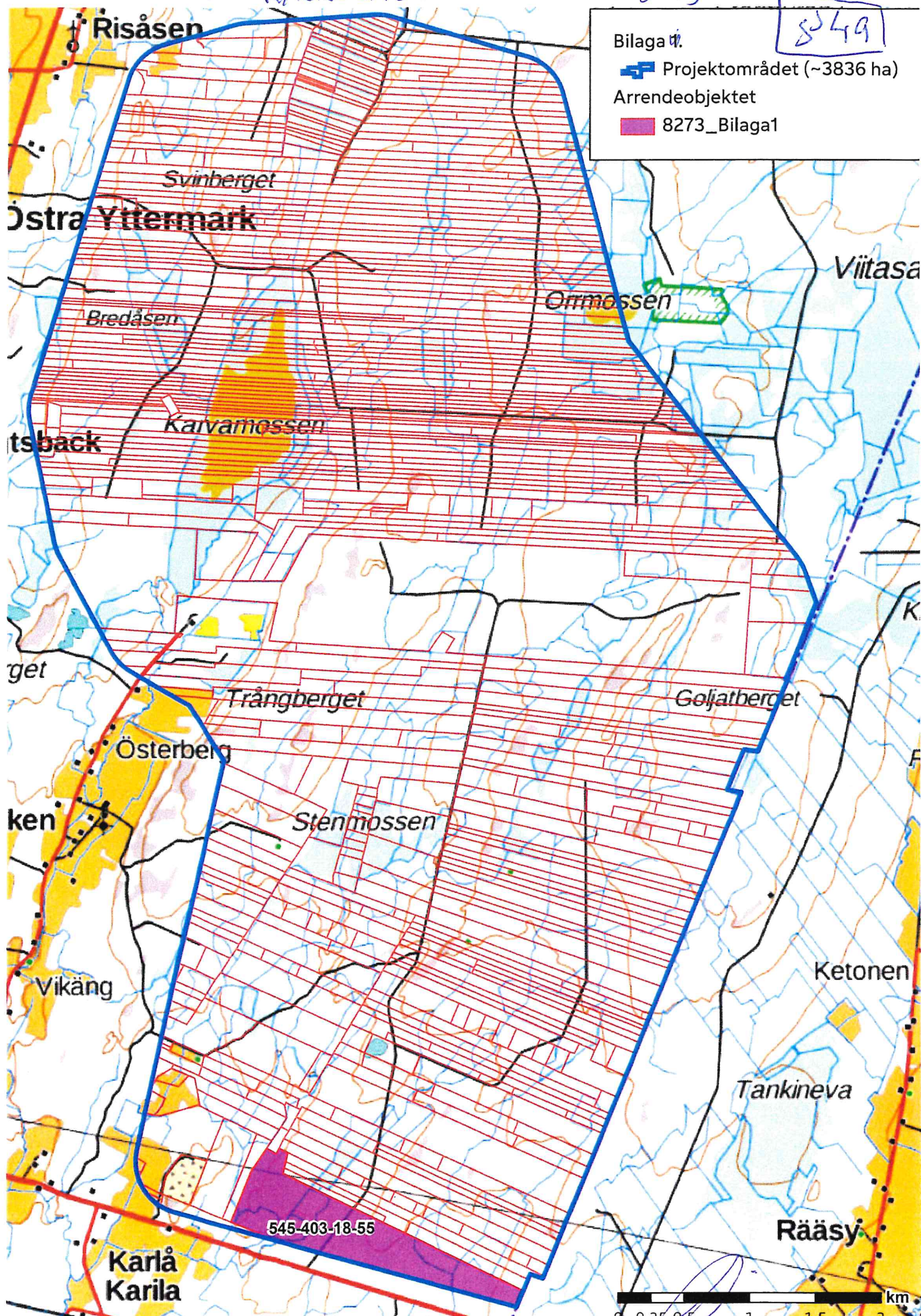
§49

Bilaga nr.

Projektområdet (~3836 ha)

Arrendeobjektet

8273_Bilaga1

bilaga 3 Kyrkorådet 15.9.2026

AVGIFTER ÅREN 2027 - 2029 / NÄRPES FÖRSAMLING

Fastställda av kyrkorådet xx.xx.2026 och av kyrkofullmäktige xx.xx.2026 1)

TILL FMGE

<u>GRAVPLATSER</u>	2)			förändring € per gravplats/år
Vanlig grav	gravrättstid 25 år	300 euro / plats		3,50->12
Balkgrav	gravrättstid 25 år	700 euro / plats		7,60->28
Urnplats (utanför urnlund)	gravrättstid 25 år	190 euro / plats		2,50 -> 7,60
Urngrav (i urnlund) (ryms 4 urnor i en)	gravrättstid 25 år	320 euro / grav		3,60 ->12,80
Askgravplats i minneslund		140 euro / plats		

1) Kyrkofullmäktige beslutar om de avgifter som ska tas ut för en grav (Kyrkolagen 3 kap. 36 §).

2) Krigsveteraner beviljas gratis gravplats. (utg. fr. gem .kfge. beslut 14.01.2004.)

<u>GRAVGRÄVNING</u>	<u>vanlig grav</u>	<u>spädbarns-, urngrav</u>
(inkl. förarbete, återställning)	370 euro	60 euro

<u>BÄRHUSAVGIFT</u>	76 euro	Pörtom
(finns i Närpes, Pörtom)	90 euro	Närpes

ÖVRIGA AVGIFTER I MINNESLUND

Asknedsättning	35 uro
Fästning av namnskylt på minnessten	35 uro
Namnskylt (120 x 25 mm)	25 uro
(för gravering av namnskylt deiteras skilt)	

ÖVRIGT TILL GRAVARBETE ANSLUTET

-Tilläggsarbete med kantsten / fotstensplatta vid gravgrävning	70 euro
-Riktning av minnessten (gvf.)	70 euro
-Uppsnyggning / riktning av kanstensgrav (gvf.)	100 euro

Tilläggsavgift kan tillkomma om församlingen behöver anlita köptjänst för t.ex. flyttning av stor minnessten.

	<u>en plats</u>	<u>två eller flera platser</u>	
<u>GRAVSKÖTSEL (Gravvårdsfonden, gvf.)</u>			
Vanlig grav (öppen jordrabatt)			
-Avtal för en sommar (exkl. blommor)	61	76	euro
-Avtal för 5 års skötsel	345	466	euro
-Avtal för 10 års skötsel	727	981	euro

Blomurnegrav (rabatt i fotstensplatta)

-Avtal för en sommar (exkl. blommor)	56	70	euro
-Avtal för 5 års skötsel	319	434	euro
-Avtal för 10 års skötsel	672	913	euro

Kantstensgrav

-Avtal för en sommar (exkl. blommor)	71	89	euro
-Avtal för 5 års skötsel	397	531	euro
-Avtal för 10 års skötsel	837	1.118	euro

Not: 5-års och 10-års skötslarna inkluderar blommor. Om församlingen tillhandahåller blommor för ettårsskötsel (en sommar) tillkommer kostnader enligt faktiskt pris .

Tillägg till skötselavtal (5-10-års)

	<u>5 år</u>	<u>10 år</u>	
-Extra blommor	65	140	euro
-Calluna 1 st. / 2 st.	65 / 90	140 / 180	euro
-Ljus på graven vid julen	65	140	euro

Not: Granrisanskaffning i samband med begravning erbjuds inte längre av församlingen

HYROR**Församlingshem**

	<u>Allmän</u>	<u>För församlingsmedlem ^)</u>	
-Hela församlingshemmet	130	43	euro
-Kök / serv.rum / sal	88	29	euro
-Kök och serv.rum	65	22	euro
-Varje sidorum	45	15	euro

KyrkaAllmän ▢)

160

▢) Avgiften skall debiteras **arrangören** vid tillställningar där **inträde uppbärs** . Ekonomisektionen har bekräftat regeln 19.12.2022 i § 58.

^) Tillämpas vid minnesstund, dop, vigsel och eventuella annan hyresgrund för församlingsmedlem (Närpes).

Arken, Närpes

65 euro

ÖVRIGT**Begravningsfastighetsavgift vid förrättning för befolkningsregistret tillhörande**

240 euro

Församlingshemsfastighetsavgift vid arrangemang för befolkningsregistret tillhörande

(ingen församlingshemshyra utgår då församlingshemsfastighetsavgift debiteras)

180 euro

**Avgifterna i förteckningen är angivna exklusive eventuell mervärdesskatt.
Förklaringar gällande avgiftsförslaget :**

Gravplatser

Avgifterna har justerats utgående från kyrkostyrelsens anmodan att kyrkoskattemedel inte får användas i finansieringen av begravningsväsendet. Hälften av områdets kostnader ska i enlighet därmed täckas med avgifter och resten med statsfinansieringen. Förslaget ökar avgifterna markant, med över 200 %. Enligt det schematiska beräkningssätt som ingår i anvisningarna skulle höjningen behöva vara ännu högre.

Gravgrävning

Avgifterna är direkt baserade på de faktiska kostnaderna för produktion av tjänsten (köptjänst, eget arbete). I Pörtom/Övermark öppnar och stänger entreprenör. I Närpes öppnar entreprenör medan egen personal stänger. Egna arbetete beräknas enligt angiven tidsåtgång från förberedelser till färdigställande av grav. Samma avgift gäller på hela församlingens område.

Avgifter i minneslund

Askgravplats

Se ovan om gravplatser.

Asknedsättning, fästning av namnskylt på minnessten;

Avgiften motsvarar personalkostnaderna för 1,5 h utfört arbete med egen personal.

Namnskylt;

Priset enligt senast kända anskaffningspris, finns i församlingens lager.

Gravskötsel

Avgifterna är baserade på beräkning av personalkostnad för utfört arbete samt kostnader för material. I materialkostnaderna ingår kostnader för i första hand blomanskaffning men också för övrig materialåtgång (jordmaterial, gödningsmedel, vatten, arbetsutrustning).

Gravskötselåtaganden få inte subventioneras med skattemedel eller övriga intäkter.

Övrigt till gravarbete anslutet

Avgifterna är beräknade enligt personalkostnaderna för 1,75 - 2,50 h utfört arbete med egen personal.

Hyror

Församlingshem, kyrka, Arken (Närpes), bårhus (Närpes, Pörtom).

Avgifterna beräknade med årlig indexjustering (3 år) på de belopp som gällt avgiftsperioden 2024 - 2026.

Övrigt

Systemet med begravningsfastighetsavgift respektive församlingshemsfastighetsavgift vid förrättning / arrangemang för befolkningsregistret tillhörande där som namnet anger alla vederbörande fastighetsutgifter inkluderas för avgiftsprissättningen infördes inför avgiftsperioden 2015 - 2017.

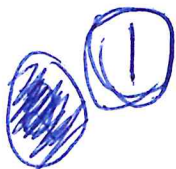
BILAGA

KYRKORÅDET 15.9.2026

Orgeln i Rangsby bykyrka och renoveringen av golvet

Bilagor:

1. Rangsby bönehusförening, utlåtande och namnlista SID 2-6
2. Flytta av orgeln med talkokrafter/ EmTi SID 7
3. Orgelns användning efter eventuell flytt till Närpes kyrka /EmTi SID 8
4. Utlåtande om golvrenovering under orgeln (Botnicon, Christer Öhman) SID 9-12
5. Utlåtanden om orgeln/orglar SID 13-25

Utdrag ur

Styrelsemöte i Bykyrkan den 3 juli 2025
kl 19.00.

Närvarande var Klas Söderman, Henry
Silversten, Frank Svitzer, Mona
Söderman, Margaretha Svitzer,
Monica Sten och kyrkoherde Tom
Ingvesgård.

Ärende: Diskussion om bykyrkans golv, samt om Zachariassen-orgeln
som finns i bykyrkan, dit den flyttades 1950 från moderkyrkan, som
då fick en ny orgel.

- Kyrkoherde Tom Ingvesgård som är ordf. för Bönehusföreningen, var ordf för mötet.
- Ingvesgård redogjorde för den situation som uppstått i och med att kantor Gerd Linden-Liljehage anlitat en ingengör för att granska golvet i bykyrkan under orgeln i och med att hon har märkt att orgeln börjat sänka i ena hörnet.
- Rapport från granskningen har kommit församlingen till kännedom. Där finns början till förruttnelse och de stöd som finns under orgeln har börjat ge med sig.
Borde åtgärdas!
- Konstateras på mötet att kostnaderna för denna renovering blir omfattande. Bidrag borde sökas från olika håll.
- Bönehusföreningen har en del pengar i kassan, dessa pengar är ämnade för yttertaket renovering. Föreningen har ett beslut på att yttertaket skall åtgärdas i sommar.
- Sen har det kommit fram till styrelsen att det inom församlingen finns de som önskar att orgeln skall flyttas tillbaka till moderkyrkan.
- Enhälligt motsätter sig styrelsen för Rangsby Bönehusförening en flytt av orgeln. Konstaterades att en kyrka ska ha en orgel!
- Idag finns ju all teknik som kan hålla upp orgeln under en golvrenovering!
- En namninsamling skall göras i byn för bevarande av orgeln i Bykyrkan!

Monica Sten

Föreningens sekr. Monica Sten

Bifogas: Namninsamling

114 namn

Skriv ditt ^{Kr. 01.10.2025 / 56 § / Bilaga 3} namn ^{HÄR} om
du vill att orgeln skall
stanna i Bykyrkan, det har
kommit indikationer om att
den önskas flyttning till
moder kyrkan.

Thomica Sten
Margareta Switzer
Ann-Christin Björk

Johanna Sundman
Emmelie Enholm
Johan Rex Söderberg
Christina Enholm
Mauritz Enhel

Marika Söderbäck
Carole Antfolk
Munc Söderman
Alexandra Henrik
Lilian Söderbäck
STIG SÖDERBÄCK
Gunilla Wühl

Sara Henrik
Ann-Sofi Wester
HELENA LILLA

REITO LILLA

Kjell Persnell

Johan Sten

Josephine Antfolk

Annika Gaud

Majken Björklund

Stig Samuel

Jan-Erik Sundman

Mathias Söderbäck

Oliver Söderbäck

Eliot Söderbäck

anna Söderbäck

Emilia Söderman

Karl Gustav Hertel
Majken Hertelowa

Frank Ostrowski
Diana Ostrowski

Marianne Söderlind

~~Wiggen~~ M. Jön

Tor. Björk

~~Marianne Söderlind~~

Mille Petter Sjöbäck

Gustaf Sjöbäck

Christel Sjöbäck

Winston (Sjöbäck) Nilsson

Guida Söderblom

Ingemar Söderblom

Ann-Lis Dahlström

Birgitta Sundlin

Peter Antfolk

Danica Gramas

Anita Stenholm

~~of~~ Sundlin

~~Jonas~~ Sjö

Jonas Antfolk

Jennifer Antfolk

Matias Söderman

Ann-Lis Söderman

Anna-Lisa Söderman

Ellen Nylander

Ellen Nylander

Sten Söderman

Paul Söderman

~~Paul Söderman~~

K. Sundman

Lina Ström

Christoffer Enholm

Mathias Antfolk

~~Jonas~~ Sjö

~~Jonas~~ Sjö

Rose-Marie Kvarnqvist

Amelia Antfolk

Leif M. Nyman

EVA-LISA ROSENDAHL

Anders Antfolk

Marianne Antfolk

Maria Antfolk

Lena Antfolk

Herman Waldman

Christina Balkman

Bert Österbach

Alexander Österbach

Ida Antfolk

Anna Antfolk

Christian Nordman

Sten Antfolk

Oliver Olm Sör

Johan Silversten

Robert Söderman

Ulla Sundin

Ann-Marie Lilla

Lisbet Antfolk

Gun-Lis Eriksson

Ingrid Persson Stenåker

Lennar Lilla

Ewa Österberg

Bertel Österberg

Johan Nordman

Alvar Nordman

Victor Nordman

Liv Nordman

Fredrik Wikström

Anne Söderman

Tomas Söderman

Mikael Antfolk

Flytta Zachariassen-orgeln med kantorskrafter

I kantorskåren finns det kunnande och erfarenhet av att flytta orglar. För att kunna styra upp arbetet behövs det en kunnig arbetsledare och en sådan hittar vi i vår församling. Jan-Ola Granholm har den kunskap och erfarenhet som behövs för att kunna genomföra flytten med hjälp av kantorer och organister som frivilligt ställer upp. Granholm är orgelbyggare och intonatör och har tidigare varit anställd på ett orgelbyggeri. Han har varit med och flyttat flera orglar.

Vad flytten i praktiken skulle innebära:

- Jan-Ola Granholm fungerar som arbetsledare och sakkunnig. Kantorer och organister med tidigare erfarenhet av orgelflytt ställer frivilligt upp.
- Nedmontering, transport och uppmontering av orgeln i Närpes kyrka. Allt sätts på plats och orgeln är i spelbart skick (stämma orgeln och delar som är sönder repareras eller byts ut).
- Finansieringen av flytten sköts genom att en arbetsgrupp av sakkunniga ansöker om pengar, därmed uppstår det inga kostnader för församlingen. Arbetsgruppen utses av kantorena. Församlingen ska försäkra orgeln under transporten eftersom den är församlingens egendom.
- Bänkarna som finns på läktaren i Närpes kyrka tas ned av frivilliga.
- Ersättande instrument (digitalorgel) till Rangsby bykyrka.

3

Zachariassen-orgeln och dess framtida användning i Närpes kyrka

Det är fråga om en orgel med enormt stort kultur- och orgelhistoriskt värde, som är helt unik i sitt slag. Av alla orglar som J. A. Zachariassen byggt har endast fem kyrkorglar blivit bevarade i ursprungligt skick. Orgeln som är placerad i Rangsby är den största helmekaniska orgeln. I orgeln finns den enda bevarade harmonium-stämman (av totalt tre).

En orgel planeras och byggs för ett specifikt utrymme. I Närpes kyrka kommer Zachariassen-orgeln att komma till sin klangliga rätt, eftersom den är planerad och byggd för det utrymmet. Alla stämmor som finns i en orgel är gjorda för att kunna användas. Ifall orgeln är placerad i ett för litet utrymme är det inte möjligt.

Placering av Zachariassen-orgeln i Närpes kyrka motiveras med att det är där som människor skulle få den bredaste allmännyttan av orgeln. Om orgeln är placerad i Närpes kyrka skulle det spelas på den varje vecka och flera människor skulle få ta del av instrumentet. Orgeln skulle användas i gudstjänstlivet, förrättningar, konserter och psalmkvällar. En orgel mår bäst av att vara i regelbunden användning.

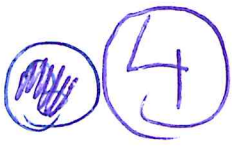
Det är vanligt att det i kyrkor finns två eller flera orglar. I Närpes fall skulle det betyda att det i kyrkan skulle finnas två orglar, vilka representerar två helt olika stilar och som därför kompletterar varandra. Långsiktigt sett skulle det berika församlingens musikliv och medföra möjligheter som inte tidigare funnits.

En flytt av orgeln till Närpes kyrka skulle vara en händelse som uppmärksammas nationellt. Närpes skulle därmed placera sig på orgelkartan och instrumentet skulle bli tillgängligt. Det finns ett starkt intresse för historiska orglar som bara växer. Organister vill komma och hålla konserter.

År 2031 fyller Närpes (församling) 700 år. Att orgeln skulle återbördas till sin ursprungliga plats skulle förgylla jubileet ytterligare.

Emilia Tikkala

Kantor, Närpes församling

Botnicon, Christer Öhman: utdrag, bedömning av golvarbete på orgelns plats - maj 2025

Generell bild av kryprummet under orgeldelen ovan

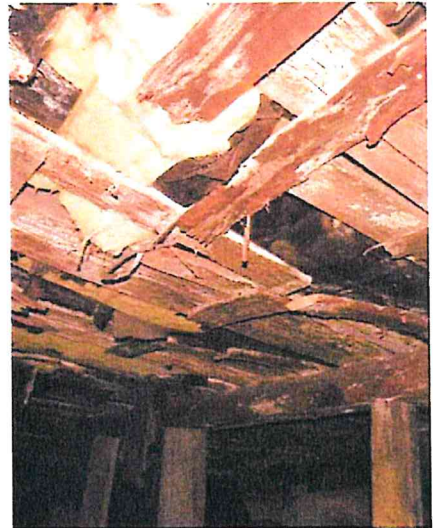
Lågt utrymme mot yttervägg

Våt stödpelare

Rötskadad bärande balk

Glesbrädningen rutten

Rutten glesbrädning

4. Orsaker till orgeldelens sättningar (större golvlast pga orgeln)

Exakt orsak kunde inte fastställas vid denna första okulära besiktning (inga konstruktioner öppnades). Orsakerna kan vara flera, samtliga kan enskilt eller kombinerade vara orsaker till sättningarna

- Eventuellt kan pelarna som är stöttade direkt på marken ha sjunkit en del pga tyngden
- De ruttnande huvudbalkarna är försvagade av röta vilket kan ha orsakat nedböjningar
- Eventuellt kan golvsekundärerna vara för svaga vilket kan orsaka nedböjningar

5. Åtgärder generellt (hela byggnaden)

Generellt kan konstateras att hela kyrkans golv är, så långt undertecknad granskade, och resten med 99 % sannolikhet, skadat på samma sätt. Hela golvet kräver åtgärder, i princip enligt följande:

- Golvkonstruktionen öppnas ovanifrån, största delen av konstruktionerna rivs (undersöks då golvet öppnats)
- Kryprummet rengörs från allt organiskt avfall
- Kryprummet kan behöva "omformas" på en del ställen (markytan) för att förbättra luftcirkulationen
- Bärande konstruktioner förnyas, troligen sgs helt, inkl. längsgående balkar i kryprummet och pelarna som är stöttade till marken
- Under pelarna placeras betongplattor, mellan betong och trä en tjock bitumenfilt (fukt/vattenisolering)
- All isolering byts till ekofiber, vindskyddsskiva monteras
- Eventuell dränering mitt i kryprummet / runt om byggnaden
- Eventuell markisolering (leca) i kryprummet
- Maskinell kryprumsventilation (ett måste)
- Markytan skall luta bort från byggnaden

Detta som sagts i princip, noggrannare undersökningar och planering behövs.

6. Orgeldelen

I princip samma åtgärder som ovan. Ytterligare skall beaktas att lasten pga orgelns vikt är större på den här delen och förstärkningar skall utföras på ett säkert sätt. Golvet kan här inte öppnas ovanifrån utan alla arbeten skall utföras från kryprummet. För att få in material skall öppning (-ar) tas i sockeln. Eftersom kryprumshöjden är nära noll intill väggarna så är det mycket svårt att få arbetet utfört underifrån. Det ruttna huvudbalkarna bör först bytas, kräver tillfälliga nya balkar och ny stöttning. Tvärbalkar, tex limträ, kan sedan monteras och användas för att rikta golvet under orgeln.

Denna "beskrivning", i pt 5 och 6, är endast riktgivande, det krävs noggranna beräkningar och planeringar av genomförandet.

7. Kostnader

Förstärkningar under orgeln är svåra att utföra. Resten av golvet kan öppnas ovanifrån. Om allt görs samtidigt underlättar det också materialintag och arbetet under orgeldelen och man får alla arbeten utförda i rätt ordning, först själva kryputrymmet, sen träkonstruktionerna.

Om man ger riktlinjer för orgeldelen så pratar vi inte om en eller två tusenlappar, vi pratar kanske storleksordningen 10.000 € (moms 0 %).

En grov kostnadsuppskattning, gällande hela kyrkans golv och kryprum är i storleksklassen 400...500 €/m² (moms 0 %). Undertecknad har inte uppgifter om kyrkans storlek varför totalsumman inte kan uppskattas.

8. Fortsatta undersökningar

För att noggrannare kunna undersöka golvets konstruktion bör det som är kvar av glesbrädningen (som håller upp glasullen) och glasullen tas bort. Efter det kan noggrannare granskas hur mycket virke som behöver bytas ut, och / alternativt förstärkas, samt göra erforderliga beräkningar och planeringar. Det kan inte heller uteslutas att nedersta stockvarvet (-varven) är rötskadade (svårare att kolla om inte fasadbräderna öppnas)

9. Konklusion

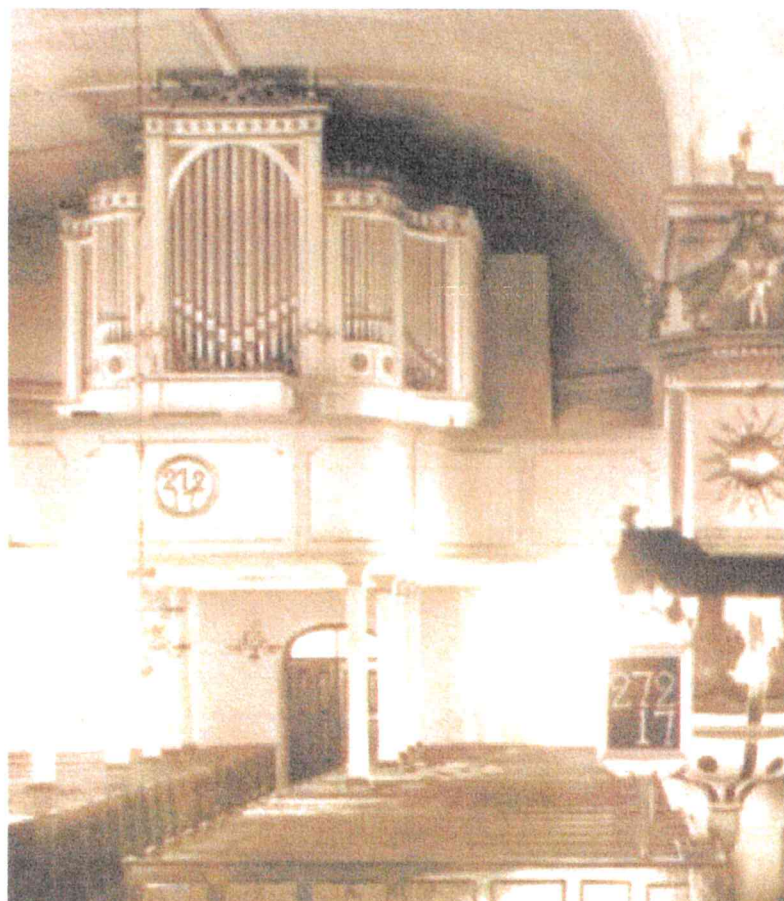
Enligt undertecknad är det helt uppenbart att såväl orgeldelen som resten av kyrka behöver åtgärdas. Skadorna i kryprummet börjar vara så omfattande att man inom en "snar framtid" inte ens kan utesluta ras. Om detta är i morgon, om ett år eller fem år går inte att fastslå. Att bara åtgärda orgeldelen utan att tex installera maskinell ventilation i kryprummet och sätta kryprummet konstruktioner i skick är bara konstgjord andning. Det kan vara möjligt att enbart stötta orgeldelen i det här skedet, men det är bortkastat arbete och pengar då allt annat skall åtgärdas "snarast", då måste allt som nu skulle utföras ändå rivas bort.

De är ett stort arbete. Som sagts skulle det enda rätta vara att stänga kyrkan och förnya hela golvet och hela kryputrymmet på samma gång, enligt principerna i pt 5 och 6 ovan.

Jag påminner ännu om allvaret i skadorna.

Jag har inte kollat om byggnaden på nåt sätt är skyddad, i delgeneral- eller byggnadsplan eller på annat sätt, detta bör kollas.

145

J. A. Zachariassen

UTLÅTANDEN
rörande orgelns framtid

1. Ralph Gustafsson, konsertorganist,
professor emeritus vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm
2. Saana Tammisto, kulturarvsexpert, Kyrkostyrelsen
3. Organum-sällskapet r.f. (Organum-seura r.y.)
4. Styrelserna för Finlands Kantor-organistförbund
och Kyrkomusikerföreningen
5. Organa Historica Fennica, Historiska orglar i Finland
6. Karlebynejdens Orgelvänner r.f. och Calcanten r.f.
7. Folke Forsman, diplomorganist, musikdoktor, Åbo
8. Helmuth Gripentrog, orgelbyggare, Helsingfors
9. Timo Kiiskinen, professor i kyrkomusik
vid Sibeliusakademin, Konstuniversitet
10. Pekka Suikkanen, organist, Helsingfors
11. Christer Öhman, byggnadsingenjör Oy Botnicon Ab

Ralph Gustafsson
Ebbagatan 18
SE-138 33 ÄLTA
Sverige

Till Församlingsrådet i Närpes
församling

Den tidigare orgeln i Närpes kyrka byggdes under senare delen av 1800-talet av den framstående orgelbyggaren J A Zachariassen. Instrumentet omfattar 23 stämmor fördelade på två manualer och pedal. Sedan lång tid tillbaka är orgeln uppställd i Rangshy by kyrka.

I samband med min konsert vid den nuvarande Christenssen-orgelns 20-årsjubileum, fick jag möjlighet att göra en flyktig besiktning och provspelning av den gamla orgeln. Jag kunde därvid konstatera följande:

Zachariassen-orgeln är genom sitt oförändrade och välbevarade skick, sin relativa storlek och i grunden goda kvalitet en unik representant för de få kvarvarande instrumenten från den romantiska epoken inom finländskt orgelbyggeri. Orgeln besitter ett betydande musikaliskt och kulturhistoriskt värde.

Jag rekommenderar därför varmt, att orgeln flyttas till sin gamla plats på norra läktaren i Närpes kyrka, samt att den blir föremål för en grundlig restaurering. Närpes församling skulle härigenom erhålla ett välbehövligt komplement till den moderna Christenssen-orgeln. Zachariassens orgel har utmärkta resurser för såväl beledsagande av församlingssången – inte minst i 1800-talets koralskatt – som för framförande av den romantiska orgellitteraturen. Med sin monumentala och varma klang borde den åter få glädja församlingen i sin rätta miljö.

P.g.a. den nuvarande situationen i Rangshy by kyrka med sättningar i golvet och överhängande rasrisk brådskar en förflyttning av orgeln. Vid ett eventuellt ras skulle oskattbara värden gå till spillo. Eftervärldens dom kommer då att bli hård över ansvarigas försummelse och kortsiktiga prioriteringar. I ett längre perspektiv kommer en restaurering och flytt av orgeln att betala sig många gånger om och glädja församlingen för överskådlig tid. Närpes församling kommer att prisas för sin framsynthet och kyrkan placeras på världskartan över berömda orglar.

Stockholm den 10 september 2025

Ralph Gustafsson

Professor emeritus vid Kungl Musikhögskolan i Stockholm,
konsertorganist

Kyrkostyrelsens sammandrag över gällande lagstiftning, se text på följande sida

Källa: Saana Tamministo, kulturarvsexpert, Kyrkostyrelsen

Lagstiftning som gäller kyrkliga föremål

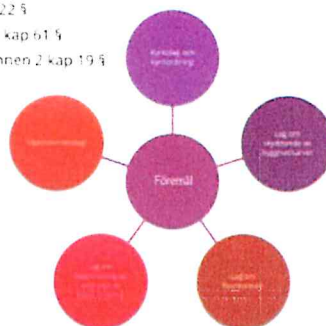
KIRKKOHALLITUS

Vården av kulturarvet är en lagstadgad myndighetsuppgift

Kyrkolag 3 kap 22 §

Kyrkoordning 3 kap 61 §

Lag om fornminnen 2 kap 19 §

Den evangeliska lutherska kyrkans samhällsreliga funktioner

KIRKKOHALLITUS

Lag om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter (430/2015)

1 §

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar årligen evangelisk-lutherska kyrkan finansiering för kyrkans lagstadgade uppgifter i anslutning till begravningsväsendet, folkbokföringen och **bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och värdefullt lösöre.**

Kyrkolag 3 kap 22 §

KIRKKOHALLITUS

Skydd av kyrkliga byggnader

Syftet med skyddet av en kyrklig byggnad är att trygga den kyrkliga byggda kulturmiljön som en del av kulturarvet, värna om den kyrkliga byggnadens egenart och särdrag samt främja en kulturellt hållbar vård och användning av den.

En kyrklig byggnad som är uppförd före 1917 är skyddad med stöd av lag. Kyrkostyrelsen kan besluta att en kyrklig byggnad som tagits i bruk 1917 eller därefter ska skyddas, om det är motiverat med avseende på byggnadshistoria, byggnadskonst, byggnadsteknik eller särskilda miljövärden. Kyrkostyrelsen beslutar om skyddet på eget initiativ eller på initiativ av församlingen, domkapitlet eller Museiverket.

Skyddet av en byggnad omfattar också byggnadens fasta inredning, målningar och konstverk som hör till den samt byggnadens gårdsområde.

Kyrkoordning 3 kap 61 §

KIRKKOHALLITUS

Kulturhistoriskt värdefull egendom

Församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna **ska med särskild omvårdnad sköta egendom och föremål av kulturhistoriskt värde** som de äger eller innehar.

Sådan egendom **får inte utan särskilda skäl** ändras genom reparation, flyttas bort från sina traditionella platser eller avlägsnas.

Utlåtande från Kyrkostyrelsen rörande Zachariassen-orgeln

Översatt med Google Translate. Vid eventuella oklarheter gäller den finska originaltexten på föregående sida.

Skickat: tisdag 23 september 2025 17:27

Till: Lindén-Liljehage Gerd <gerd.linden@evl.fi>

Hej Gerd.

Att ta hand om kulturarvet är en lagstadgad skyldighet för församlingar och en av kyrkans sociala skyldigheter. Församlingens kulturella egendom är inte bara församlingsmedlemmarnas gemensamma kulturarv utan allas.

Bifogat finns några bilder (på svenska) med lagstiftning om kyrkliga föremål.

I frågor som rör lagstiftning (till exempel om orgeln också faller under 3 kap. 22 § kyrkolagen, eftersom den ursprungligen var en del av den permanenta interiören i den skyddade Närpiö kyrka) bör du kontakta stiftsdomstolens juridiska rådgivare. Eftersom orgeln i fråga är en historisk orgel som ägs av församlingen måste församlingen bland annat följa de paragrafer som anges i kyrkoordningen om egendom av kulturhistoriskt värde.

Om församlingen har ett expertutlåtande om risken för att golvet rasar, och församlingen inte vidtar åtgärder för att skydda det kulturarv den äger, försummar församlingen enligt min mening sina lagstadgade skyldigheter. Jag är ingen expert på försäkringsfrågor, men frågan uppstår också om försäkringen täcker skador på orgeln om golvkonstruktionens skick har varit känt, men åtgärder inte har vidtagits för att skydda orgeln. Eftersom den historiska orgeln också är bybornas kulturarv bör dess bevarande säkerställas.

Om orgeln inte är säker på sin nuvarande plats anser jag att den bör flyttas till en plats där dess bevarande kan säkerställas och där den kan fortsätta att användas som ett instrument för sitt ursprungliga syfte.

Med vänliga hälsningar

Saana Tammisto
Kulturarvsexpert, Kyrkostyrelsen

+358 40 642 8404
saana.tammisto@evl.fi
evl.fi/kulttuuriperinto

ORGANUM
SEURA RY

ORGANUM-SEURA RY

UTLÅTANDE

10.9.2025

Zachariassen-orgeln i Närpes måste räddas

Den 20-stämmiga orgel som Jens Alexander Zachariassen byggde år 1881 för Närpes kyrka hör till Finlands mest betydande historiska instrument. År 1950 flyttades orgeln till bykyrkan i Rangby i Närpes.

Enligt de senaste byggnadstekniska inspektionerna är golvet under orgeln i fara att ge vika. Orgeln måste omedelbart monteras ned och flyttas från sin nuvarande plats för att förhindra att golvet kollapsar. Om golvet skulle brista, skulle orgeln skadas allvarligt och i värsta fall skulle oersättligt historiskt pipmaterial förstöras.

Organum-sällskapet stöder församlingens kantorer i deras förslag att flytta orgeln tillbaka till Närpes kyrka, dess ursprungliga plats. Rangby bykyrka är avsevärt mindre än Närpes kyrka, och orglar byggs alltid med hänsyn till det rum de är avsedda för. Instrumentets klangliga egenskaper kommer bäst till sin rätt i sin ursprungliga miljö. Flytten stöds ytterligare av att orgeln är konstruerad för att passa orgelläktaren i Närpes kyrka.

På Organum-sällskapets styrelses vägnar

Arttu Selonen

Ordförande för Organum-sällskapet

**Finlands Kantor- organistförbund
Kyrkomusikerföreningen**

UTLÅTANDE
19.9.2025

Bästa kyrkorådsmedlem i Närpes församling

Finlands Kantor- organistförbund och Kyrkomusikerföreningen har blivit ombedda att ge ett utlåtande i frågan om Zachariassen orgeln i Rangsby bykyrka i Närpes.

Zachariassens orglar är historiskt mycket värdefulla och varda att bevaras, underhållas, renoveras och trakteras. Till exempel de renoverade Zachariassen orglarna i Tenala kyrka och Lovisa kyrka visar vilka fantastiska instrument det är frågan om.

Enligt information måste golvet under orgeln i Rangsby bykyrka åtgärdas. Vi betonar vikten av att professionella orgelbyggare konsulteras och skoter planering och arbeten som berör orgeln.

Finlands Kantor- organistförbund och Kyrkomusikerföreningen förordar att orgeln skulle flyttas tillbaka till sin ursprungliga placering i Närpes kyrka. Två fina orglar i Närpes kyrka i helt olika stilar skulle på ett bra sätt komplettera varandra. Användningsgraden av orgeln skulle enligt kantorerna öka avsevärt och innebära fler kyrkomusikaliska uttrycksmöjligheter i Närpes kyrka, musiklivet i församlingen skulle berikas. Vi vill även betona att Rangsby bykyrka i gengäld skall få ett adekvat instrument som är lämpat för utrymmet och verksamheten.

Vi vill också poängtera att enligt Kyrkoordningens kapitel 8 paragraf 27 står det att "kantorn svarar för församlingens musikverksamhet", vilket enligt motiveringarna till den nya kyrkoordningen från år 2023 också innefattar de tidigare formuleringarna där det bl.a. står att "kantorn svarar också för skötseln och underhållet av församlingens instrument".

På denna grund anser vi att det är av yttersta vikt att kyrkorådet fattar beslut i samförstånd och med beaktande av församlingens kantorsers förslag och sakkunnighet.

Högaktningsfullt

styrelserna för Finlands Kantor- organistförbund och Kyrkomusikerföreningen

genom

Maiju Helin
ordförande
Finlands Kantor- organistförbund

Reidar Tollander
ordförande
Kyrkomusikerföreningen

ORGANA HISTORICA FENNICA NYKARLEBY

Närpes församling
Pastorskansliet
Kambvägen 2 C
64200 Närpes

Till kyrkorådet i Närpes församling

Företrädare för föreningen Historiska orglar i Finland rf har bekantat sig med situationen för Zachariassens orgel i Rangsby bykyrka.

Tack vare att orgeln i tiderna kunde placeras i Rangsby räddades ett viktigt och värdefullt gammalt instrument för framtiden. Det vanliga på den tiden var att man slängde gamla orglar.

När det nu visar sig att golvet i bykyrkan inte längre klarar av att bära den tunga orgeln är det ytterst viktigt att snabbt trygga existensen för själva orgeln. Om golvet skulle brista kommer orgeln att förstöras genom att den känsliga metallen i piporna demoleras, och skadorna på träpipor och andra orgeldelar blir omfattande.

Det är bättre att nu ta det billigare alternativet att flytta orgeln tillbaka till den gamla orgelläktaren i Närpes kyrka, än att sedan bli tvungen att återställa en förstörd orgel.

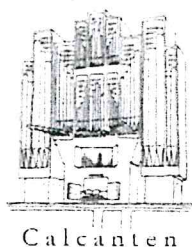
Ett instrument som används sällan far också klangmässigt illa, därför skulle ett återbördande till kyrkan hjälpa till att bevara Zachariassens klangvärld.

Rangsby har för alltid skrivit in sig i denna orgels historia för att man beredde plats i bykyrkan. Samma förutseende behövs nu för att instrumentet ska ha en fortsatt historia, och inte komma att omnämnas som en förstörd orgel som kunde ha bevarats.

Jakobstad den 18 september 2025

För styrelsen i Historiska orglar i Finland rf

Kaj Granlund
ordförande

24.09.2025

TILL KYRKORÅDET I NÄRPES FÖRSAMLING

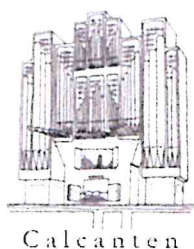
DEN HISTORISKA ZACHARIASSENORGELN BÖR RÄDDAS

Orgelbyggaren Jens Alexander Zachariassen byggde år 1881 en orgel på 20-stämmor till Närpes kyrka. Orglar från denna tid kännetecknas ofta av hög kvalitet, så väl mekaniskt som klangmässigt. Tyvärr har mycket få instrument från denna tid bevarats i vårt land, kanske främst på grund av det nya klangidealet som bland annat den danska orgelrörelsen medförde. Också i Närpes hängde man med i utvecklingen och beställde en ny orgel från det tyska företaget E.F. Walcker & Cie. Orgeln stod klar år 1950. Tyvärr har det visat sig att orglarna byggda kring mitten av 1900-talet sällan var av samma kvalitet som de gamla. Detta märker vi bland annat i det att man redan år 1978 införskaffat en ny orgel till Närpes kyrka.

Där den nya orgelrörelsen drog fram såg man sällan något värde i de gamla romantiska instrumenten. De gamla orglarna kastades ut och skrotades för det mesta men så gick det inte i Närpes. När man skaffade den nya orgeln till Närpes kyrka blev Zachariassenorgeln bevarad tack vare flytten till Rangsby bykyrka. Detta får vi vara mycket tacksamma för idag.

Representanter för Karlebynejdens Orgelvänner rf och Calcanten rf har fått bekanta sig med Zachariassenorgelns nuvarande läge. Undertecknad (Hannes Uunila) har i augusti varit på plats i Rangsby och personligen bekantat sig med instrumentet. På grund av orgelns storlek i dess instrumenthistoriska kontext, dess höga kvalitet och vissa unika detaljer är orgeln mycket värdefull. Orgelns klang är varm och fyllig och stöder psalmsången på ett ypperligt sätt.

En orgel behöver användas regelbundet för att den inte skall fara illa, såväl mekaniskt som klangmässigt. Tyvärr kan man ana att orgeln i Rangsby blir använd för sällan. Men det största hotet för orgeln i nuläget är det dåliga golvet som enligt rapport är i akuta behov av åtgärder. Man kan också med blotta ögat se hur golvet lutar kraftigt ner mot orgeln och det är tydligt att golvet inte orkar bära det tunga instrumentet.

24.09.2025

Om golvet ger vika skulle det bli en stor förödelse för orgeln. Autentiska pipor skulle deformeras och den fina mekaniken skulle ta skada. Detta skulle bli en stor tragedi i den finländska orgelkulturen.

Karlebynejdens Orgelvänner rf och Calcanten rf vädjar om att man skulle flytta den unika och historiska orgeln från Rangsby kyrka innan det är för sent. I Närpes kyrka skulle orgeln kunna få tillbaka sin ursprungliga plats på den norra sidoläktaren. Där kunde den användas regelbundet i olika förrättningar. Dessutom skulle orgelns klang komma till rätta eftersom den i tiderna är byggd och intonerad enligt kyrkorummet i Närpes kyrka.

Karleby den 24 september 2025

För styrelsen i Karlebynejdens Orgelvänner rf och styrelsen i Calcanten rf

Hannes Uunila
Ordförande
Karlebynejdens Orgelvänner r.f.

Anders Forsman
Ordförande
Calcanten rf

Utlåtande

På begäran av Närpes församlings ledande kantor, Gerd Linden-Liljehage har undertecknad tagit del av problematiken med orgeln i Rangsby bönehus utifrån den information som meddelats mig. Observera att jag inte haft möjlighet att bekanta mig med problemet på plats

För många år sedan besökta jag Rangsby bönehus (bykyrka?) och bekantade mig med Zachariassenorgeln därstedes. Jag minns från detta besök att en av orgelns kubbälgar hade degraderats till vedlåda (!) vilket tydde på stor oförståelse för orgelns kulturella värde. Jag anmärkte då på detta förfaringssätt och hoppas att bälgen har förvarats i oskadat skick.

År 1881 fick Närpes kyrka en ny orgel på 20 stämmor, 2 manualer och pedal, byggd av det dansk-finska orgelbyggeriet Jens Alexander Zachariassen från Nystad. Orgeln placerades på kyrkans förhållandevis låga läktare vilket delvis påverkade byggsättet. När Närpes kyrka år 1950 fick en ny orgel flyttades Zachariassenorgeln till Rangsby bönehus där den fortfarande står i ett förhållandevis trångt utrymme men i originalskick

I en förteckning, uppgjord av Kari Kesäläinen år 2010 finns 125 Zachariassenorglar uppräknade, de flesta med tillägget "purettu" eller "romutettu", förutom orgeln i Närpes som har tillägget "alkuperäinen". Orgeln i Rangsby bönehus är en av få bevarade Zachariassenorglar, eventuellt den enda i originalskick.

Enligt den information jag mottagit har bönehusets (bykyrkans) golv besiktats av en byggnadsingenjör som konstaterat att det är "ruttet och fuktigt i krypgrunden och stor risk för ras". Detta tolkar jag så, att det finns en aktuell risk för att golvet rasar och med det också orgeln.

Tanken att flytta orgeln tillbaka till sin originalplats på Närpes kyrkas läktare är helt förnuftig. Då skulle församlingen rädda detta unika kulturdokument och därtill ge orgeln en plats där den skulle fungera både liturgiskt och som konsertinstrument och klinga ut, vilket den nu inte kan i det för lilla rummet.

Det ekonomiska ansvaret för ett dylikt flytt är givetvis avsevärt, men att vänta tills golvet i bykyrkan rasar skulle betyda att kostnaderna stiger betydligt och innebär att orgeln kan få irreparabla skador. Den institution församlingen självfallet bör vända sig till är naturligtvis Kyrkostyrelsen, kontakta Teija Tuukkanen. Men även svenska kulturfonden kunde känna ansvar för detta kulturprojekt. Lokala institutioner och/eller föreningar som kan satsa på projektet känner jag tyvärr inte till.

Enligt den information jag har, har detta projekt varit aktuellt i församlingen i 20 år utan resultat. Nu brådskar projektet.. Det gäller att rädda orgeln innan hela bykyrkan rasar samman över den.

Jag önskar församlingens orgelprojekt all framgång.

Åbo 11 september 2025

Folke Forsman

Diplomorganist, musikdoktor

Lasarettsgatan 6 A 10

20100 ÅBO

tel 040 5806093

fforsman@windowslive.com

Utlåtande om orgeln i Rangsby kyrka

Helsingfors, den 15/9/2025

Om man jämför Sveriges och Finlands historiska orgelbestånd, kommer man snabbt fram till det faktum att Finland (i motsats till Sverige) är ett land där antikvarisk skydd för musikinstrumentet orgel har varit mycket begränsad. Detta syns tydligt i de relativt få instrument från Finlands orgelhistoria, som finns kvar idag i närapå oförändrat skick. Därför är varje bevarade historisk orgel ytterst betydande i vårt land.

Under den senaste tiden har flera, starkt förändrade historiska instrument, restaurerats eller rekonstruerats till originalskick så långt som möjligt, och några magasinerade orglar har återuppsatts, men det är ytterst få orglar som idag vittnar om sina upphovsmäns skicklighet som orgelbyggare i närapå oförändrat skick.

Orgeln i Rangsby kyrka, byggd 1881 av orgelbyggaren Jens Alexander Zachariassen från Nystad, hör till dessa instrument, även om den inte längre står på den orgelläktare den har varit byggd för.

När församlingen i Närpes köpte ett nytt instrument 1950, behövdes plats på läktaren i Närpes kyrka och den 1881 byggda Zachariassenorgeln fick ge vika för det nya instrumentet. Men, i motsats till de allra flesta liknande situationer i finska kyrkor, skrotades den gamla orgeln inte, utan den fick ett nytt liv i Rangsby kyrka, ett rum som dock är avsevärd mindre än kyrkan i Närpes och där det inte finns någon orgelläktare. Med några små förändringar, orgelns sidovägg rymdes t.ex. inte och en elektrisk fläkt installerades, förblev orgeln i originalskick och kan beundras även idag. Tyvärr framstår klangens proportioner i kyrkan som problematiska, eftersom orgeln hade byggts och intonerats för ett mycket större kyrkorum, dessutom upphöjd på en läktare. Vi får dock vara tacksamma för att orgelns intonation inte har försökts anpassas till kyrkans mindre akustiska förhållanden och är således närapå original.

Tyvärr håller situationen med orgeln i Rangsby kyrka på att försämrats. Enligt byggnadsingenjörens rapport är golvet under orgeln i Rangsby kyrka ruttet. Det lär finnas risk för att golvet kan ramla helt när som helst och ta det värdefulla instrumentet med sig. Detta är något som måste undvikas på alla sätt och orgeln borde skyddas omedelbart.

Ett sätt att skydda instrumentet skulle vara att placera orgeln tillbaka på den plats, den har byggts för: den nu tomma orgelläktaren i Närpes kyrka, där Zachariassenorgelns klangliga kvaliteter kan åter komma till sin rätta – en lösning som jag skulle rekommendera av både historiska och klangliga skäl. En dylik åtgärd skulle berika det finska orgellandskapet oerhört mycket.

Ett sådant beslut skulle dock förutsätta att Närpes församling garanterar att den tar hand om detta värdefulla historiska instrument på bästa möjliga sätt och håller orgeln i gott skick även i framtiden. Och Rangsby kyrka borde förstås få en fin ersättningsorgel, anpassad till kyrkans arkitektoniska och akustiska förhållanden.

Helmut Gripenroeg

Orgelbyggare

Pantravägen 19 C

00940 Helsingfors

Tel. 040 5567657

Epost: helmuth.gripenroeg@gmail.com

Översatt med Google Translate. Vid eventuella oklarheter gäller den finska originaltexten på föregående sida.

Till Kyrkorådet i Närpes församling

Utlåtande om idén att flytta Zachariassenorgeln i Rangsby bykyrka

Jag skriver detta utlåtande på begäran av kantor Emilia Tikkala. Hon har varit min elev i flera år vid kyrkomusikavdelningen vid Sibelius-Akademien vid Konstuniversitetet.

Jag har aldrig själv spelat på Rangsbyorgeln, men efter att ha bekantat mig med instrumentets situation och dess nuvarande placering med hjälp av dokument kan jag uttrycka min åsikt.

Zachariassenorgeln i Rangsby är kulturellt unik i Finland. Det finns mycket få liknande instrument som har bevarats i sitt ursprungliga skick. Jens Alexander Zachariassen var den viktigaste finska byggaren i slutet av 1800-talet, tack vare vilken den finska orgelsamlingen växte avsevärt. Detta var i sin tur kanske den viktigaste faktorn som gjorde att kyrkomusik och körverksamhet kunde utvecklas till en ganska hög nivå i vårt lilla land.

Orgelreformrörelsen och annan utveckling under 1900-talet förstörde tyvärr den viktigaste delen av Zachariassenorgeln. Vissa orglar har en vacker fasad kvar, men själva instrumentet har ersatts med ett nytt. Situationen kan jämföras med arkitektur: till exempel revs ett stort antal värdefulla gamla byggnader på 1960- och 1970-talen eftersom man ville ha mer modern arkitektur. Nu är denna verksamhet mestadels ogillad, och samma situation gäller orglar. Instrument som byggts efter kriget är ofta av dålig teknisk och klangfull kvalitet. Jag tycker att Rangsbyorgeln borde flyttas till Närpes kyrka. Problemen med golvet i

Rangsby bykyrka är uppenbarligen en fara för orgeln. Den bör inte tillåtas att förfalla. Jag har förstått att orgeln i Rangsby används väldigt lite. I Närpes kyrka skulle den vara mer användbar för församlingens verksamhet. Orgeln byggdes också ursprungligen i Närpes kyrka, där den ursprungliga platsen där orgeln installerades fortfarande finns kvar. På så sätt skulle flytten av orgeln också vara en historisk handling: orgeln skulle återvända till sitt första hem.

Helsingfors, 24.9.2025

Timo Kiiskinen
Professor i kyrkomusik, Sibelius-Akademien, Konstuniversitetet

timo.kiiskinen@uniarts.fi
+358 45 11 240 11

Den svenskspråkiga översättningen är gjord av Emilia Tikkala

Utlåtande

ZACHARIASSEN-ORGELN SOM URSPRUNGLIGEN BYGGDES TILL NÄRPES KYRKA

Här följer det begärda utlåtandet gällande orgeln i Närpes kyrka, vilken för tillfället är placerad i Rangsby kyrka.

Orgelbyggaren Jens Alexander Zachariassen kom för första gången i kontakt med Finland då han var och monterade en orgel, beställd från danska Marcussen & Son, till Nystad kyrka. Zachariassen återvände senare till Nystad, gifte sig och grundade ett eget orgelbyggeri 1870. Hans första självständigt byggda orgel var orgeln till Björneborg och den blev klar 1872.

Orgeln till Närpes kyrka blev klar 1881 och hör utan tvivel till de instrument som representerar byggarens mogna period. Han hade sin bakgrund i byggnadssättet från det kända danska orgelbyggeriet, men hade redan erfarenhet av att verka som en självständig aktör. Totalt byggde Zachariassen 95 orglar samt utförde ett antal utbyggnader och reparationer av andra instrument. Av alla orglar han byggde hör den 20-stämmiga orgeln i Närpes till de största (12% av orglarna hade över 20 stämmor).

Utöver storleken är orgeln i Närpes unik även på grund av att den blivit bevarad i ursprungligt skick. Av de mekaniska kyrkorglar som Zachariassen byggde har endast fyra blivit bevarade i ursprungligt skick, utöver dessa finns en pneumatisk orgel och en liten kammarorgel. Förutom sin sällsynthet ökar orgelns värde avsevärt då orgeln används vid gudstjänster och konserter. I orgeln finns också den enda bevarade harmoniumstämman, vilken var en klanglig raritet för Zachariassen.

De tidiga lagren i Finlands orgelhistoria är tunna och därför är det viktigt att med största allvar engagerar sig i bevarandet och underhållet av gamla orglar som är i ursprungligt skick. Underhållsservice som grundar sig i fakta och kunnande är ytterst viktigt, men även omständigheterna för orgeln bör vara i skick. Jag har förstått att det i det nuvarande utrymmet håller på att uppstå problem, vilka kan ha stor påverkan på orgelns känsliga mekanik, liksom för dess konstruktion. Orgeln är en helhet och därför påverkar problem i konstruktionen och tekniken alltid klangen och spelbarheten.

Klangmässigt skulle den stora Zachariassen-orgeln även behöva ett större utrymme. Jag känner inte till situationen i Närpes kyrka, men då man värnar om ursprunglighet vore den bästa och mest lämpliga platsen med tanke på orgelns klang och värdighet självklart det utrymme till vilket orgeln ursprungligen var planerad.

Helsingfors, 11.9.2025

Pekka Suikkanen, organist